

Åkertistel *Cirsium arvense*

Uppdaterat april 2016

Åkertistel

Agertidsler

Pelto-ohdake

Pistill

Creeping Thistle

Ruff med tistlar vid sidan av fairway på Hornbæk GK, Danmark. Här är det nästan omöjligt att hitta sin boll. Foto: Jens Peter Nielsen

Tistlar – ett problem för golfspelarna

Åkertisteln är ett ökande problem i ruffar och andra områden på golfbanan där man har extensivare skötsel.

Tistlar i ruffen är en utmaning för golfspelarna. Det gör det svårt att hitta bollen och nästan omöjligt att slå ut den, om man skulle hitta den.

Åkertisteln har en karaktäristisk växtform med sitt kraftiga, djupt liggande rotsystem. De horisontella förökningsrötterna ligger ofta på ett djup av 15-50 cm och kan på några få år etablera en stor tistelkolloni. De vertikala rötterna kan gå ner på ändå större djup.

Plantorna övervintrar genom att använda upplagrad näring i rotsystemet.

En ny tistels upplagrade näring är ofta minst vid ca 8-10 blad eller just före blommning.

Spridningen sker främst via rötterna. Kolonier från rotskott kan breda ut sig flera meter per år, förutsatt att den inte är utsatt för konkurrens. Bara en mindre del av spridningen sker genom fröspridning. Frön sprids i en radie på ca 20 m från plantan och de lever normalt ca 1 år, men kan leva upp till ca 5 år.

Problemet med tistlar är normalt störst på leriga jordar och speciellt om de är tillkörda, eller kompakterade.

Sammanfattning

Tisteln är ett vanlig ogräs på golfbanan och kan vara svår att bekämpa med bra resultat. Vid bekämpning av ett ogräs utan kemiska växtskyddsmedel är det extra viktigt att ha kunskap om hur de fungerar.

Framgångsrik mekanisk bekämpning bygger på att man behandlar vid de tillfällen plantan är som mest sårbar. För att kontrollera tistlar är det viktigt att slå dem eller eventuellt hela ruffen vid rätt tid och med lämpliga redskap.

Åkertistel vid blomning. Foto: Wikipedia

Bekämpning av tistlar

Tistlarna visar sig ofta först genom att smyga sig in, som enstaka plantor eller i mindre grupper. Därefter kan de invadera och breda ut sig mycket fort, exempelvis i ruffområden. Bekämpningen sker genom att slå av tistlarna när de är som svagast, dvs vid deras kompensationspunkt. Kompensationspunkten är de stadium då plantan har förbrukat mycket energi (reservnäring i rotsystemet), men innan den startat upp att lagra in ny näring i plantan via fotosyntesen. Hos tistlar infaller kompensationspunkten vid ca 8 – 10 blad stadiet.

Det är effektivast att starta bekämpningen då tisteln bara finns i mindre grupper och inte har kommit i gång att breda ut sig. Det minimerar arbetsinsatsen och ökar chansen att bli av med tistlarna, genom mekanisk bekämpning. På det sättet är det eventuellt möjligt att relativt kort sikt minska användningen av växtskyddsmedel.

Svenska undersökningar visar att regelbunden avslagning med trimmer eller betesputsare när tistlarna har ca 8 – 10 blad reducerar bildandet av nya skott radikalt. Ofta krävs minst 3 – 5 avslagningar per växtsäsong för att få en bra effekt.

Avslagning vid fel tillfällen, utan att ta hänsyn till kompensationspunkt dvs då plantorna har mycket reservnäring, kan ge motsatt effekt och stimulera plantorna till ökad skottbildning och än större ogräsproblem.

Danska försök från ekologiskt jordbruk bekräftar detta. Det är fastställt att tistelbestånd kan reduceras vid upprepade nerslagning av ovanjordiska delar under växtsäsongen. När de slås av minskar deras möjlighet att ta upp och lagra in näring. På det sättet kan man «svälta» och försvaga tistelplantorna, som kommande säsong har sämre konkurrens möjlighet med gräset i ruffen.

Tistlar växer lite under hösten och utarmningen bör därför ske främst under sommaren. Försök har visat att om man slår av tistlarna var 14 dag med start i mitten av april så reduceras dess biomassa med 80% under kommande år. Det betyder att man under 2 år kan man få en signifikant minskning av antalet tistlar. Hur god effekten blir beror även av hur hårt övriga växter i ruffen konkurrerar med tistlarna.

Att bekämpa tistlar i en ruff kräver att klubben accepterar att ruffen klipps regelbundet under minst ett par år. Andra metoder som är testade i jordbruk och i privata trädgårdar är röjning, skällning med hett vatten eller jordbearbetande redskap. Dessa metoderna har visat sig bekämpa tistlarna men de är mycket svåra att använda på ett bra sätt på golfbanans ruffar.

Vid små förekomster kan de dock vara ett alternativ.

Åkertistel

Cirsium arvense

Uppdaterat april 2016

Åkertistel. (notera de underjordiska plantdelarna) Vid bekämpning av tisteln i detta sena utvecklingsstadium är effekten av mekanisk bekämpning mycket sämre än om man lyckas bekämpa i dess känsligaste stadium (8-10 blad). Illustration: Emil Korsmo.

CHECKLISTA - för att reducera tistelförekomsten

- Gör en ogräskarta över anläggningen, där områden med exempelvis tistlarnas utbredning mm dokumenteras. Uppdatera kartan varje år för att se utbredningsskillnader och eventuell effekt av bekämpningen.
- Bekämpa tistlarna tidigt när de fortfarande är i mindre grupper. Här är avslagning mest effektivt.
- Slå första gången när plantan har 8 - 10 blad, då har den minst reservnäring i rotsystemet.
- Slå tistlarna 4-5 gånger under växtsäsongen för att stressa plantorna och minska deras tillväxt och skottproduktion.
- Om jorden är kompakt, överväg att luckra den då tistlar trivs bra i kompakterad jord.
- En sista utväg kan vara att använda kemiska växtskyddsmedel. Välj i så fall det godkända preparat som har bäst effekt och är minskt miljöbelastande. (se även STERFs faktablad om sprutteknik)

Åkertistel på hösten. Foto: Jens Peter Nielsen.

Nordiska greenkeepers (IPM ambassadörer) som har kvalitetssäkrat detta faktablad och som kan hjälpa med goda råd om bekämpning av åkertistel

Christoffer Jønsson
Oslo GK, Norge
christoffer@oslogk.no
Tel: + 47 47363586

Niels Kvist Sørensen
Randers GK, Danmark
nk@randersgolf.dk
Tel: 45 53602452

Per Fahlen
Vara-Bjertorp GK, Sverige
per.fahlen@vara-bjertorpgk.se
Tel + 46 76 878 26 50

Författare

Anne Mette Dahl Jensen
Københavns Universitet
amdj@life.ku.dk

Peter Edman
Svenska Golfbundet
peter.edman@golf.se

Form: Karin Schmidt

Lästips

E. Graglia 2004. Erfaringer med tidselbekæmpelse på Flakkebjerg
<http://orgprint.org/4588>